

آشنایی با معماری جهان

۴- جهان باستان

د- روم باستان (بخش سوم)

لادن اعتضادی

دانشکده معماری و شهرسازی

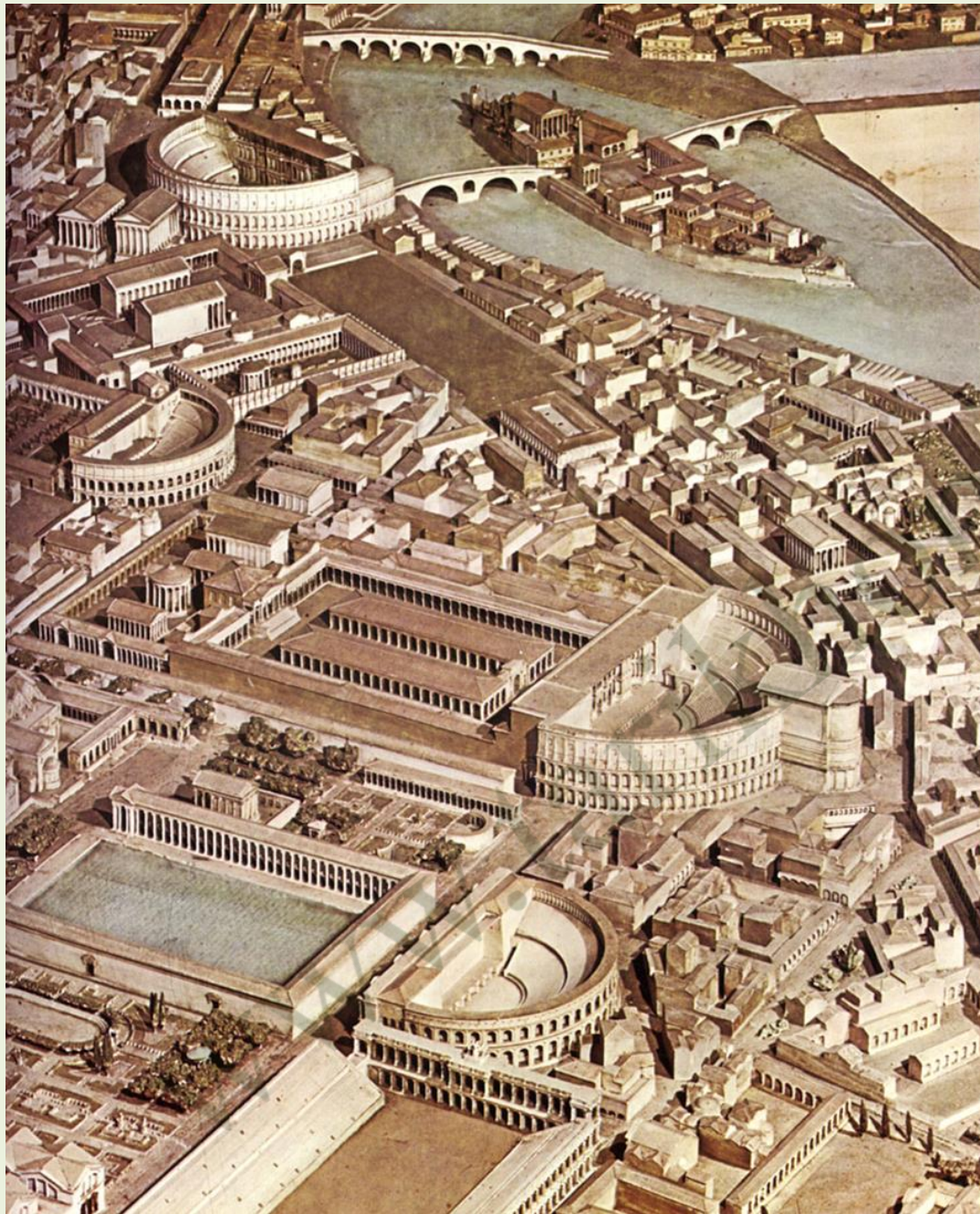
دانشگاه شهید بهشتی

۱۳۹۹-۱۴۰۰

سایر ابنیهء روم

معرفی بناها و فضاهاى اجتماعى شهرى و غير مذهبی
در روم باستان

www.tarikhOmenari.ir

بناها و عرصه‌هاک عمومی شهرک در دوران امپراتورک

آثاری که در شهر رُم فراوان و
چشمگیر بودند.

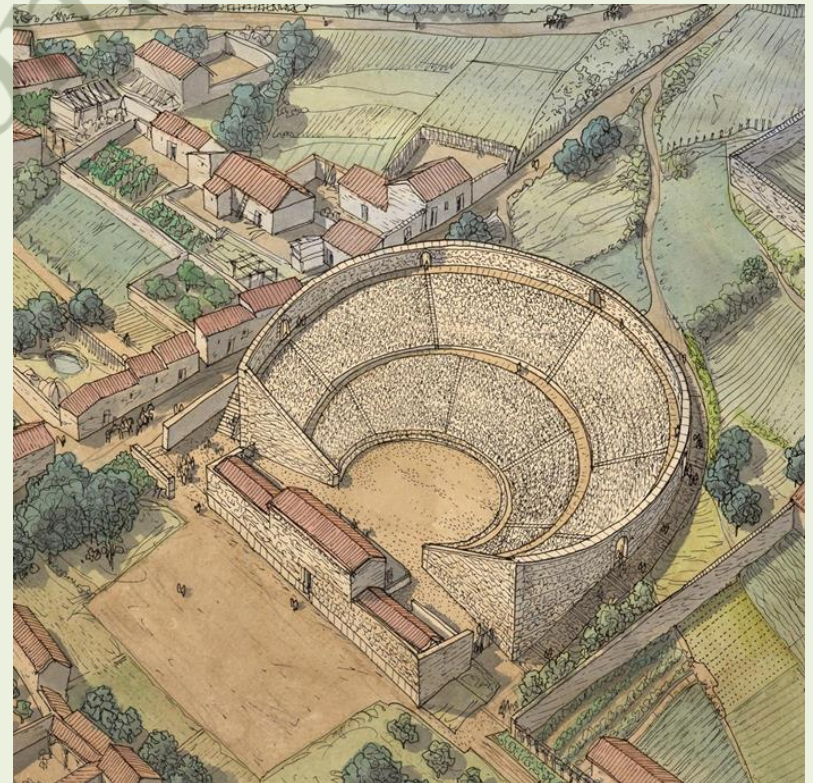
از جمله تماشاخانه‌ها، ساختمان سنا یا
«کوریا»، فوروم یا میدان اصلی شهر،
بازار سرپوشیده، میدان‌های سوارکاری و
ارابه‌رانی، حمام‌ها، بازلیکاها و...

تصویر: بازسازی بخشی از شهر رُم،
مربوط به ۳۰۰ ب.م. تعدد تئاترها
چشمگیر هستند.

تماشاخانه ها رومی

تئاترها، آمفی تئاترها یا «آرنا»ها و
«هیپودرم»ها

تماشاخانه های رومی بر زمین مسطح و به کمک یک
سازه شامل پایه ها و سطح شیب دار پلکانی ساخته می شدند.

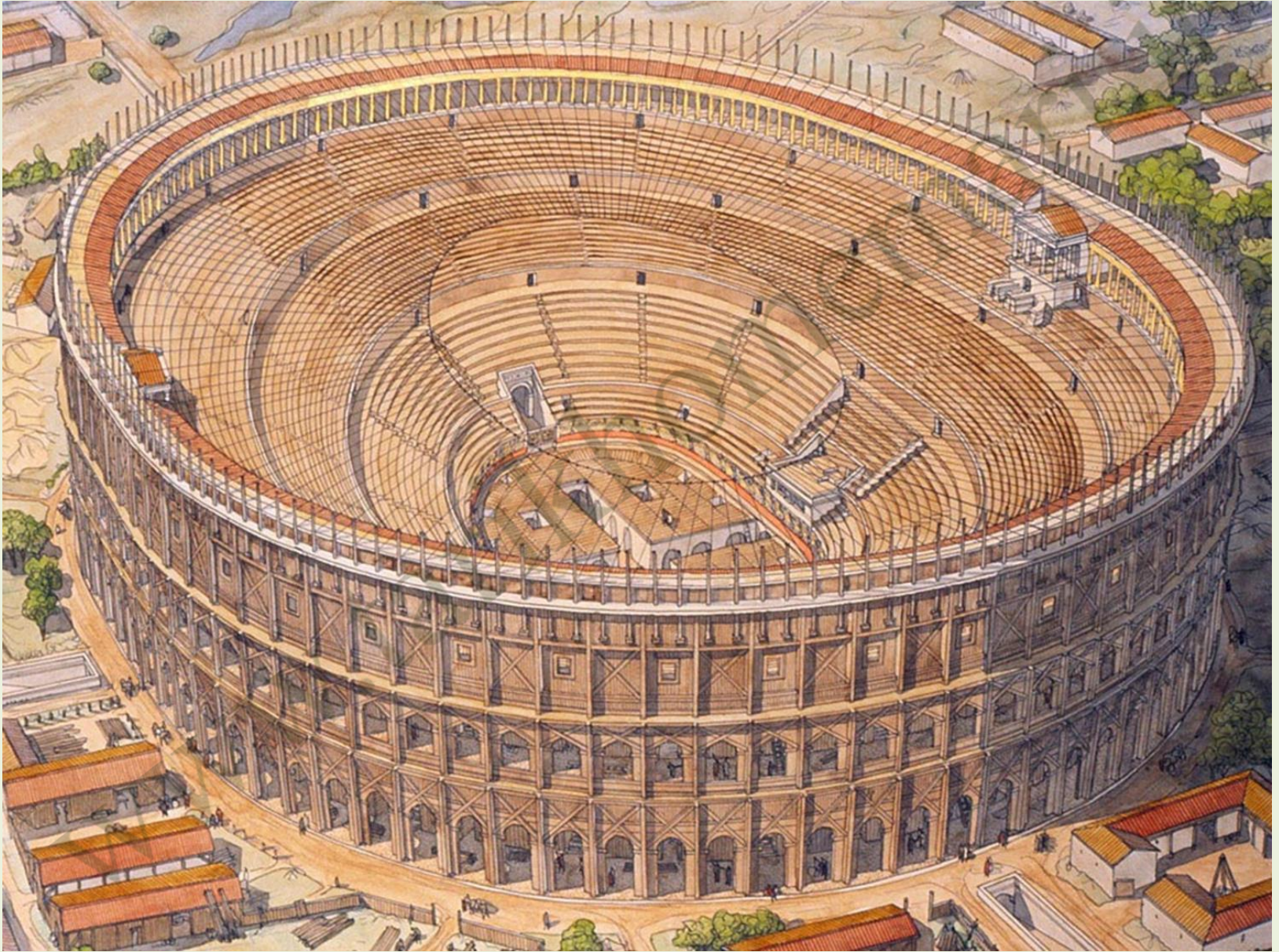

مقیاس عظیم آرنایاها «آمفی تئاترها» در شهرها روم

این بناها برخلاف تئاتریونانی، محل اجرای نمایش با موضوع‌های اساطیری نبوده بلکه محل نمایش‌های جنگی و جنگ گلاادیاتورها و حیوانات بودند «با فرم‌های دایره، بیضی و شبه بیضی» به دلیل فرم مدورشان به آنها «سیرک» هم می‌گفتند. هیپودرم‌ها نیز نوعی تماشاگاه برای مسابقات اسب سواری و ارابه رانی با فرم مستطیل کشیده و دو انتهای مدور بودند.

سيرك عظيم نرون با سازه چوبی

Verona Amphitheatre «آرنا» در شهر «ورونا»

امروزه آرناى شهر ورونا خيلى مشهور است، چون صحنهٔ برگزاري کنسرت‌ها و اپراها است.

فضاء داخل «آرناک» شهر ورونا در وضعیت امروزه

تنظیم شده برای اجرای کنسرت و اپرا

نمایش نور در شب در «آرناک ورونا»

تصویری از اجرای یک
اپرا در آرناک ورونا

Colosseum

نماک «کلوسئوم» یا «کلیزه» در رُم، نمایشی است از بازشوها و جزها (ستون وقوس و طاقها)

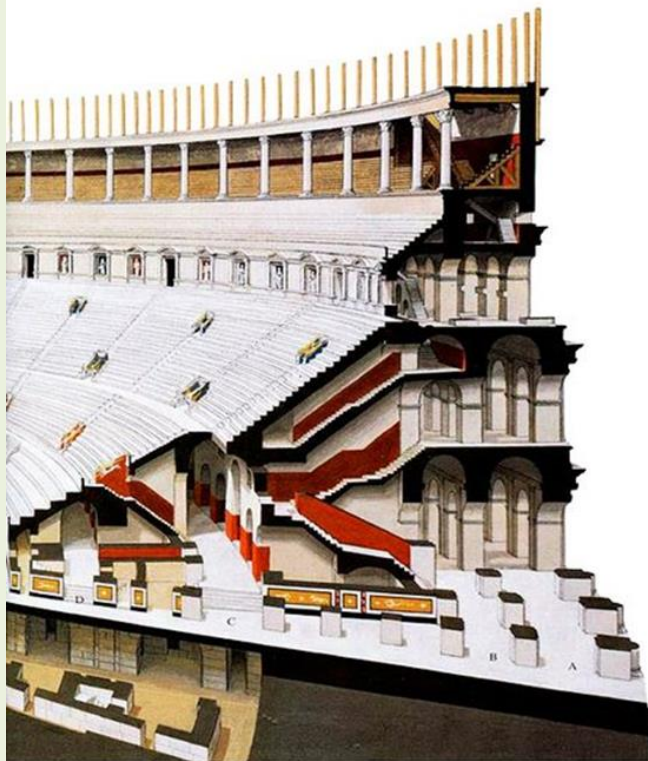
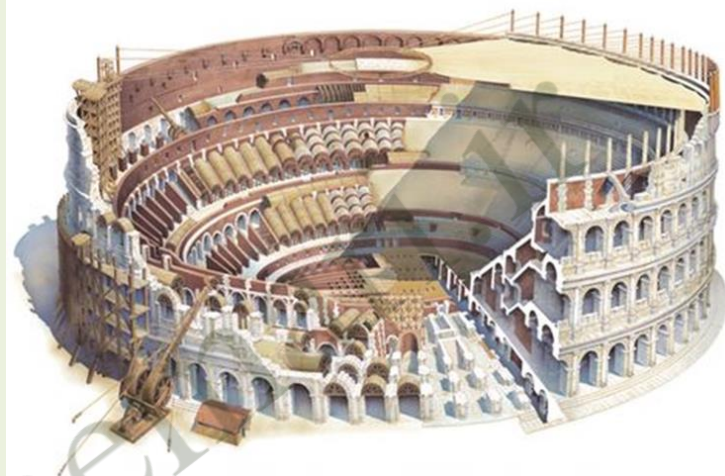

اصول نماسازی در گلیزه:

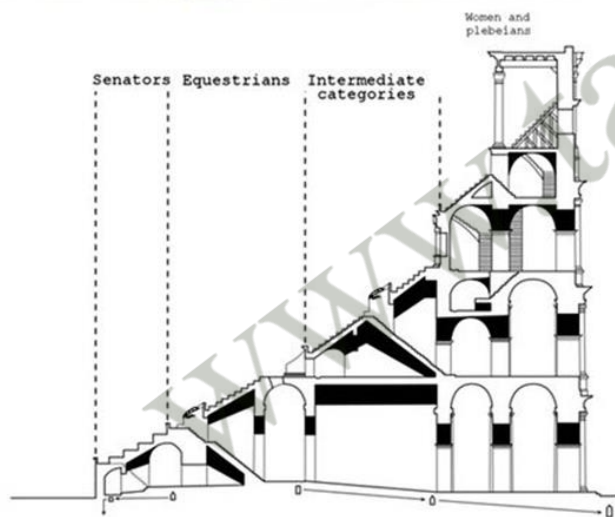
کاربرد سه شیوه کرنٹین، یونیک و دوریک در سه طبقه برای القای حس انتقال وزن بنا از بالا به پایین

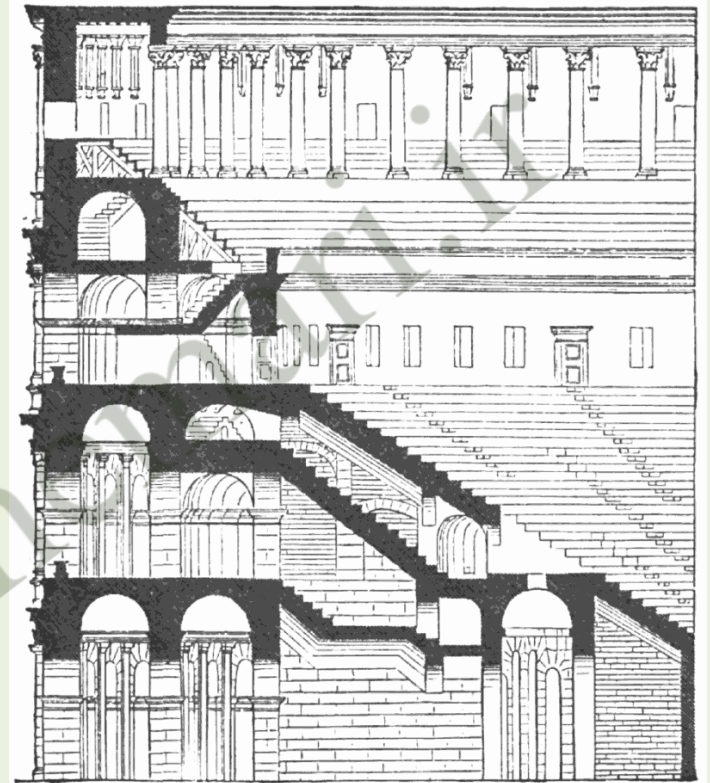
چپ: پوشش چادری
کلیزه که قابل جمع
شدن بوده است.

سازه مرتفع برای ایجاد سطح
پلکانی در تئاترهای رومی
امکان تعبیه ورودی‌ها به بنا،
راهروها و راه‌پله‌های داخلی را
برای دسترسی‌ها فراهم
می‌کند.
(نمونه کلیزه)

کلیزه برای ۵۰ تا ۸۰ هزار نفر
تماشگر ظرفیت داشته است.

نمایش‌ها در کلو سئوم (کلیزه)

پیروزی یک گلا دیاتور

انداختن شیر به جان مسیحیان

نمایی از گلیزه، وضعیت امروزی در شهر رم

یک هیپودرم روم: بیرون از شهر اما در جوار سایر عرصه‌های عمومی شهری

هیپودرم‌ها با الگوی استادیوم‌های یونانی محل مسابقات اسبدوانی و ارابه‌رانی بوده‌اند.

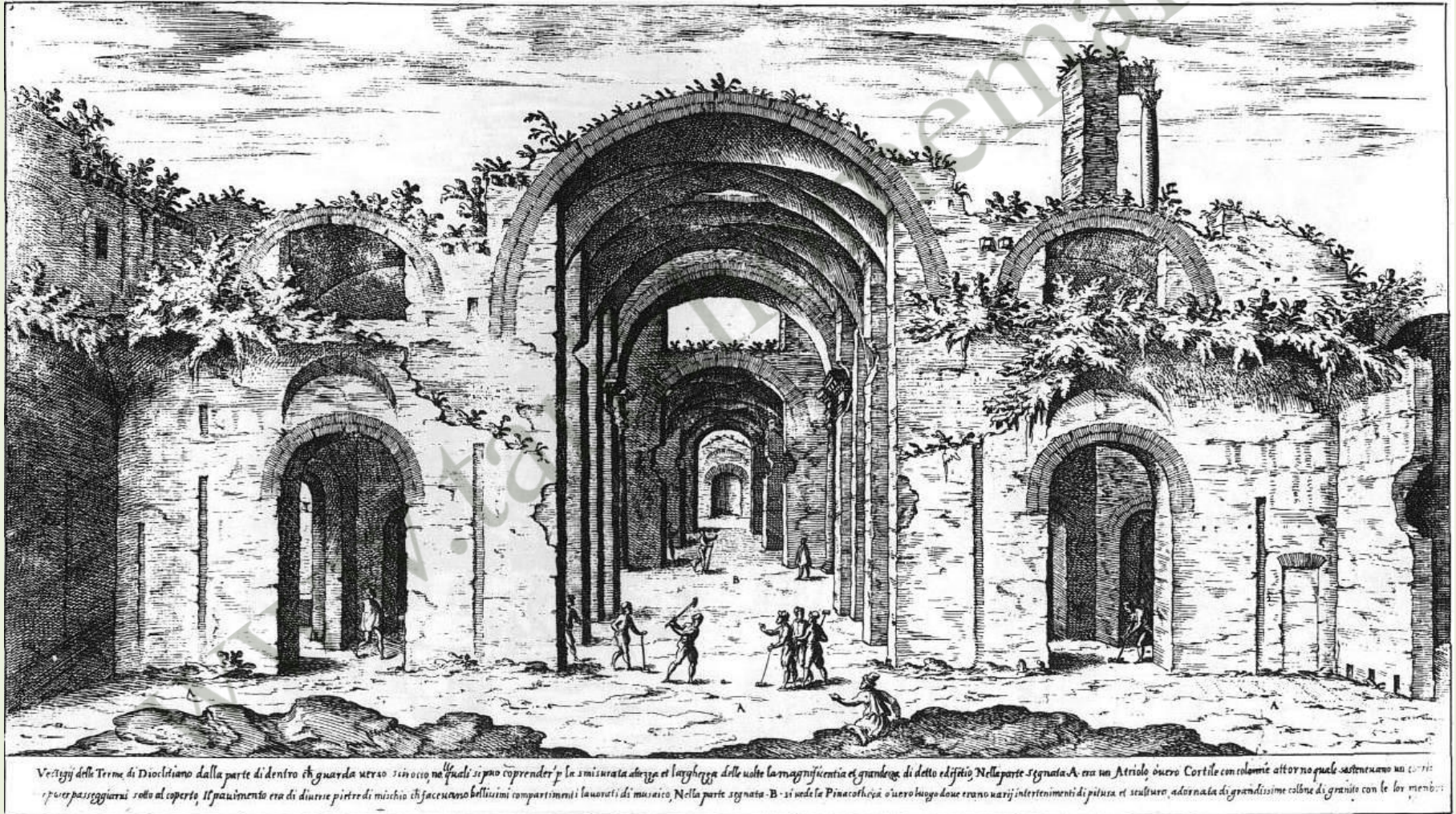
حمام (گرمخانه) هاگ رومی (Terme)

حمام
دیوکلیتین،
(قرن سوم
میلادی)
پس از
بازسازی

خرابه هاك حمام ديوكليتوس (ديوكليتین، نقاشی قرن ۱۶)

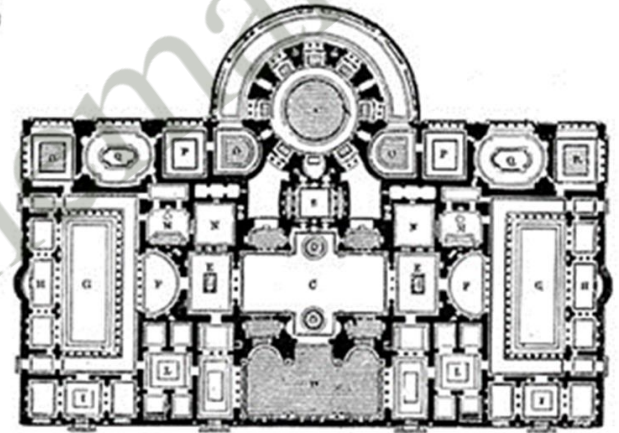
«انواع طاق زنی رومی در این نقاشی مشخص است»

Restigi delle Terme di Dioclitiano dalla parte di dentro ch guarda verso sin oio ne quali si può coprender p la misura della altezza et larghezza delle volte la magnificenza et grandezza di detto ediftio. Nella parte segnata A. era un Atrio, ouero Cortile con colonne attor no quale sostentavano un corridoio per passeggiar sotto al coperto. Il pavimento era di diverse pietre di marmo ch facevano bellissimi compartimenti lavorati di musico. Nella parte segnata B. si vede la Pinacotheca o uero luogo doue erano uarij intertenimenti di pitura et sculture, adornata di grandissime colonne di granito con le loro membrature.

حمام کاراکالا

نقشه فضاهای متنوع و متعدد درونی

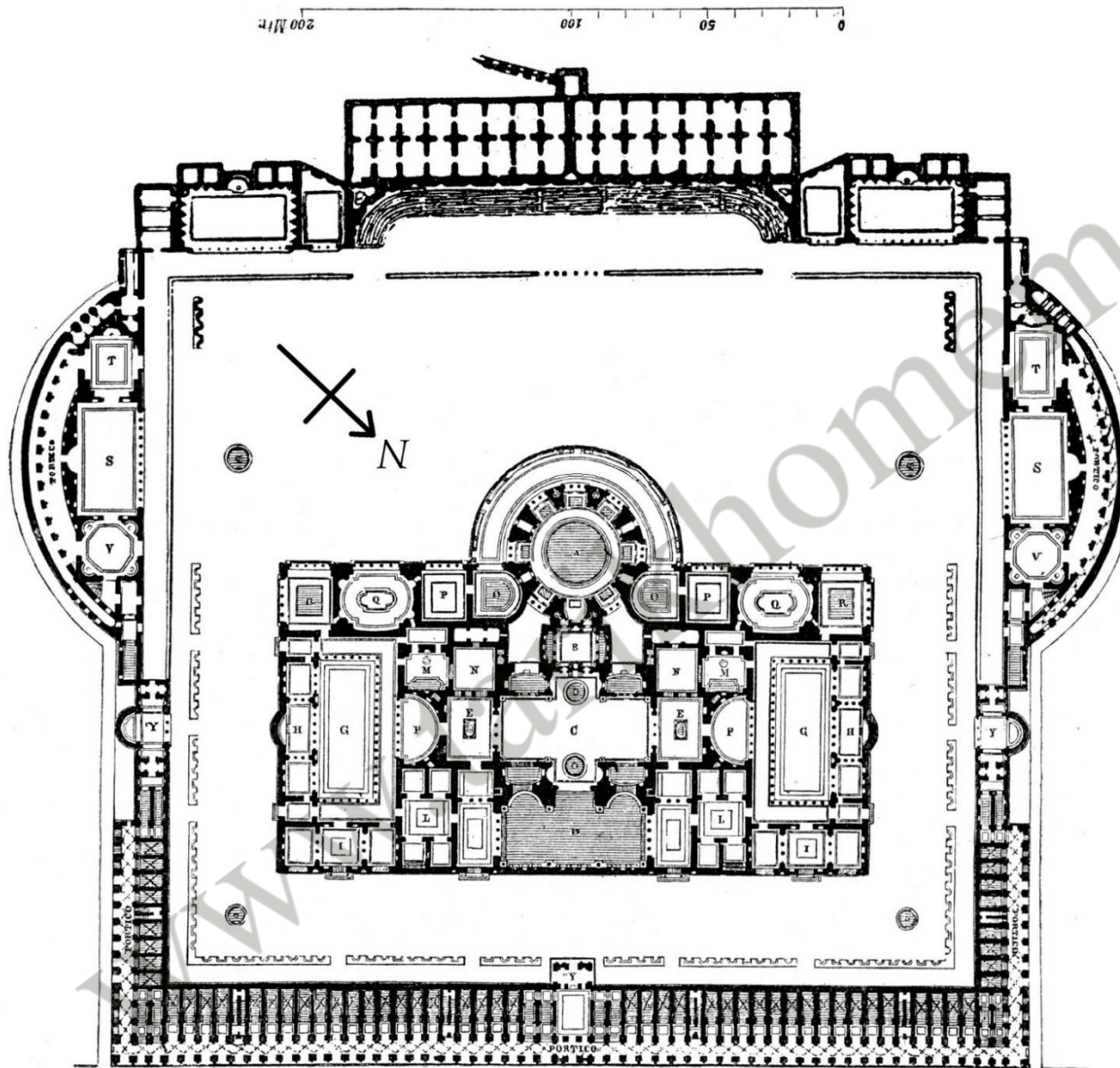
Terme di Caracalla, ruins

نقشه حمام کارا کالاً با چند هکتار وسعت

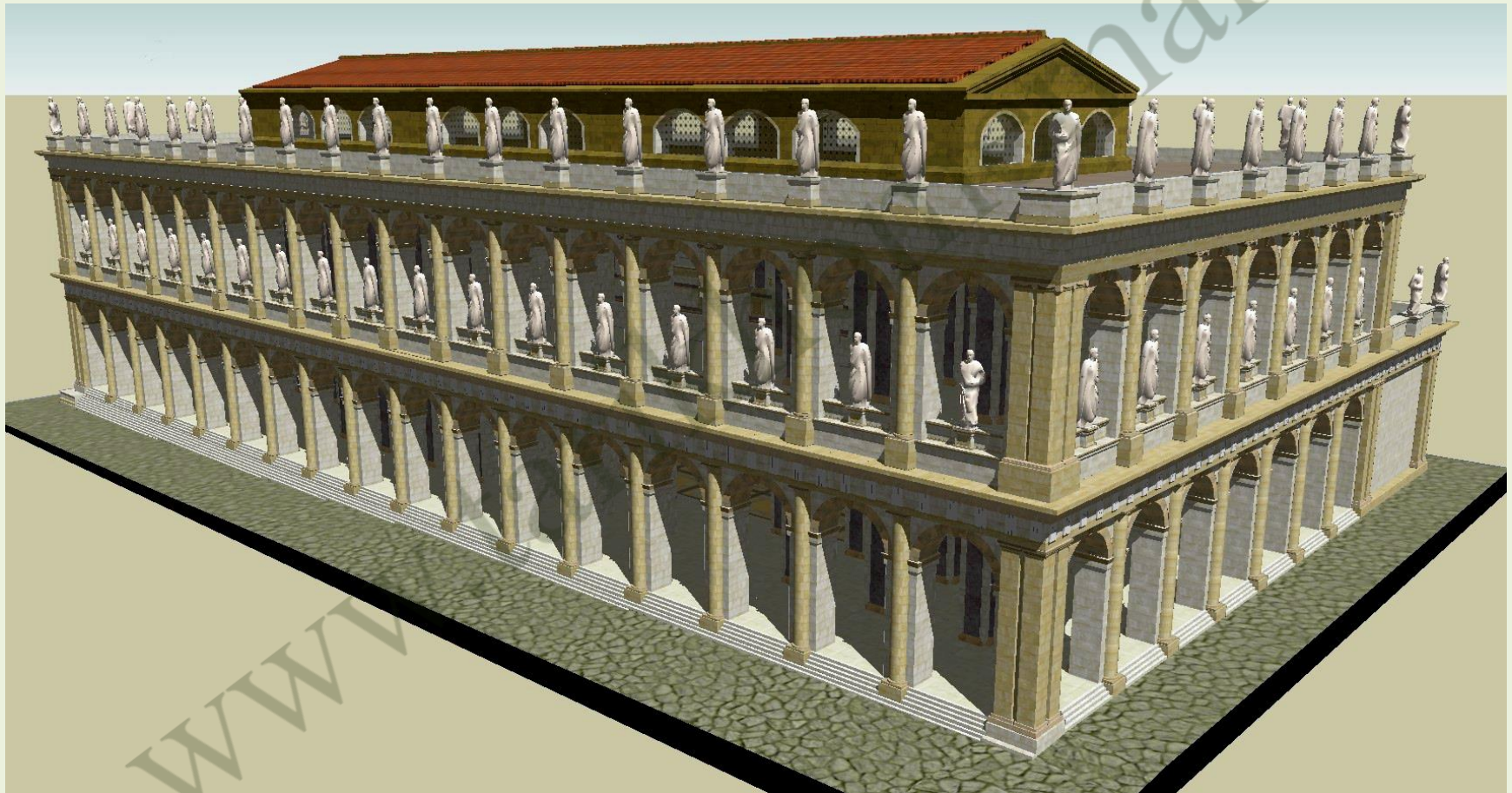
فضای باز محوطه
آن باغ سازی داشته
است.

این حمام شامل
فضاهای تفریحی،
استراحتی، ورزشی،
کتابخانه و انواع
فضاهای فرهنگی
بوده است.

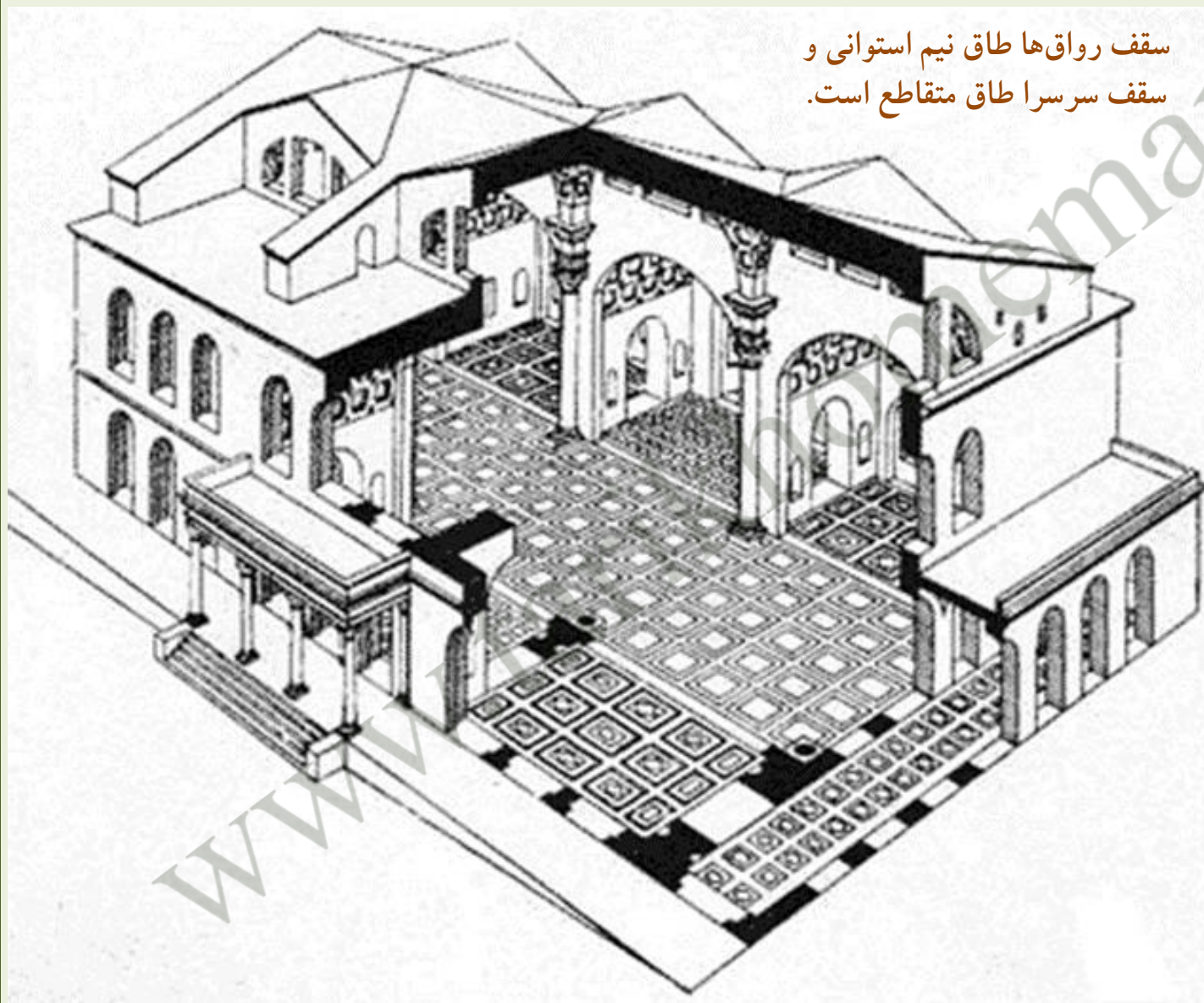
بازیلیکا

نخستین بازیلیکا در شهر رم در نیمهٔ قرن دوم پ.م. به عنوان تریبونی برای مردم و محل دادرسی توسط یک سناتور ساخته شد.

بازیلیکای جولیا در رم که بسیار مجلل و پرتفصیل بوده است. (محل بازلیکاها در پیرامون فوروم بوده است).

بازیلیکا Basilica : یک عرصهٔ عمومی چند منظوره در روم باستان

سقف رواق‌ها طاق نیم استوانی و
سقف سرسرا طاق متقاطع است.

بازیلیکا نوا

یا

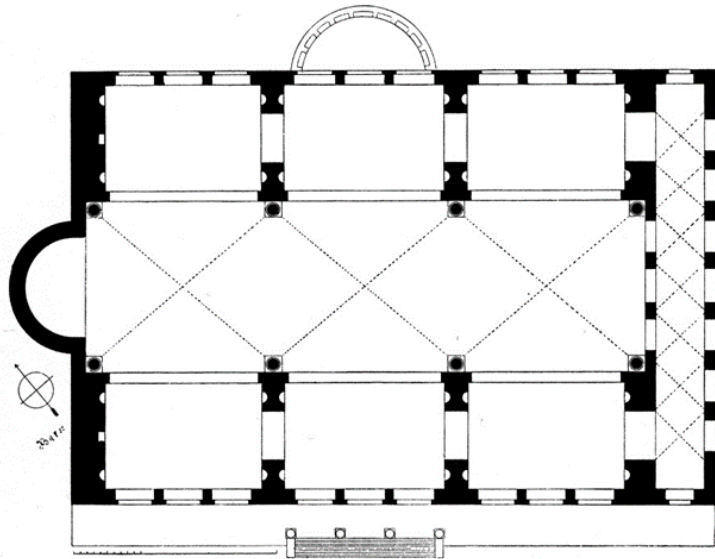
بازیلیکای کنستانتین

یا

مکزانتیوس

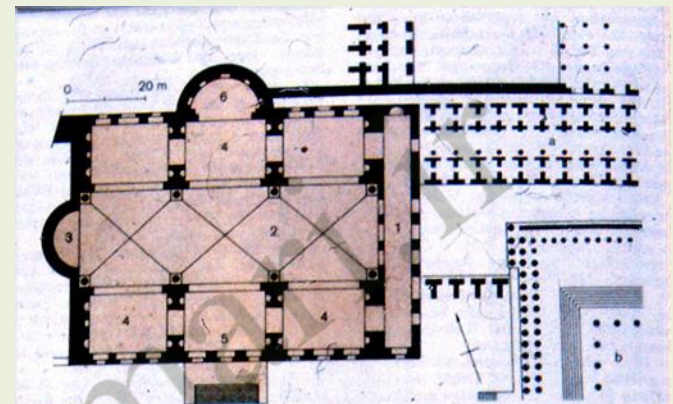
فضای بازلیکا معمولاً سه
بخشی بوده، یک
سرسرای عریض اصلی با
سقف بلندتر و امکان
نورگیری از بالا و دو نوار
یکسره یا چند بخشی در
دو جانب سرسرا. ورودی
معمولاً روی محور عرضی
بنا بوده است.

سازهٔ بنا شامل دیوار بابر و
جرز و ستون و طاق رومی
است.

2. ROM: CONSTANTINSBASILICA.

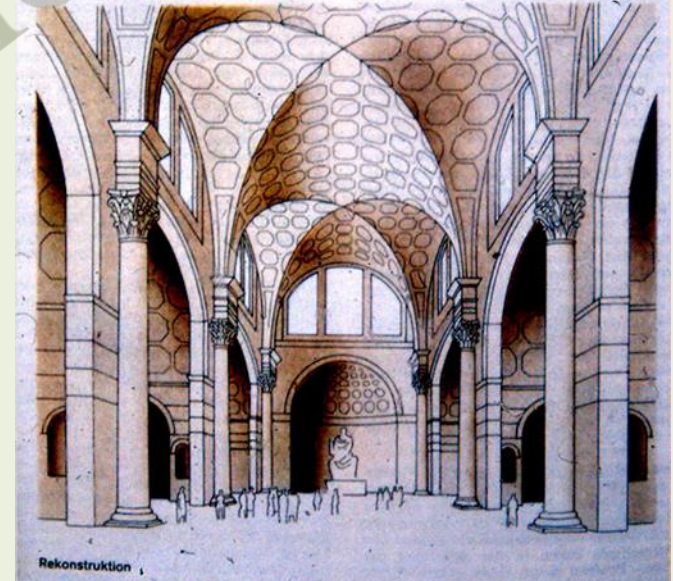
بازیلیکای
کنستانتین
طاق متقاطع سرسرا
نمایان است.

Grundriß

- 1 Vorhalle
- 2 Mittelschiff
- 3 Hauptapsis
- 4 Seitenschiff
- 5 seitl. Portikus
- 6 angebaute Apsis

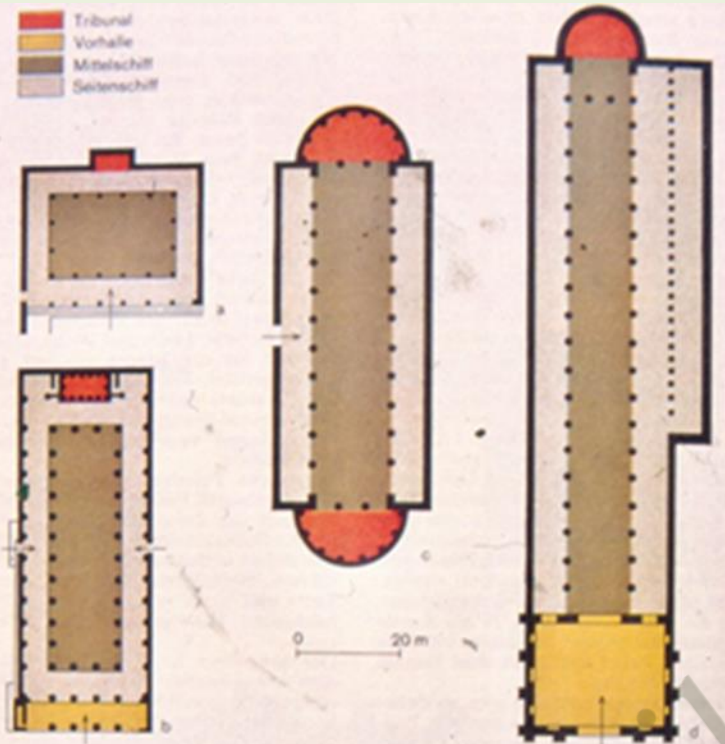
a Domus Aurea
b Tempelbezirk der
Venus und Roma

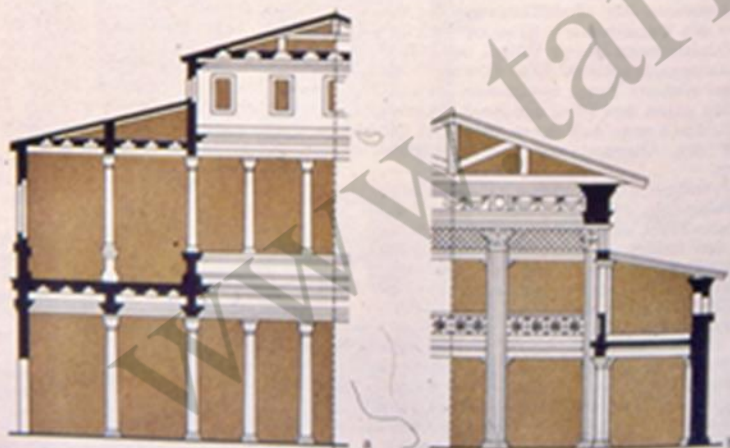
بازیلیکای کنستانتین یا مکزانتیوس

سرسرای میانی با طاق متقاطع پوشیده شده و
با ارتفاع بیشتری که از فضاهای جانبی دارد، امکان
نورگیری از بالا برای آن فراهم است.

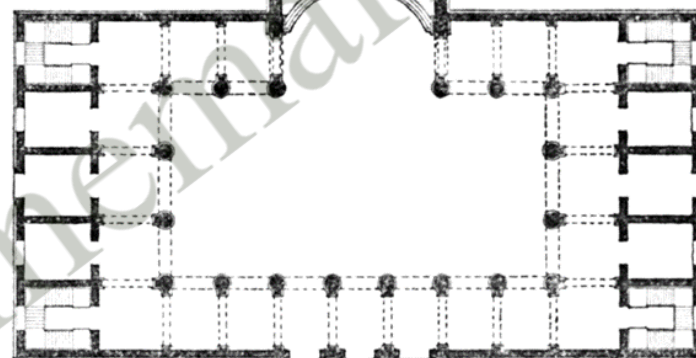

Grundrisse, a Cosa, b Pompeji (s. Typ. IV), c Augusta Raurica, d Aspensos

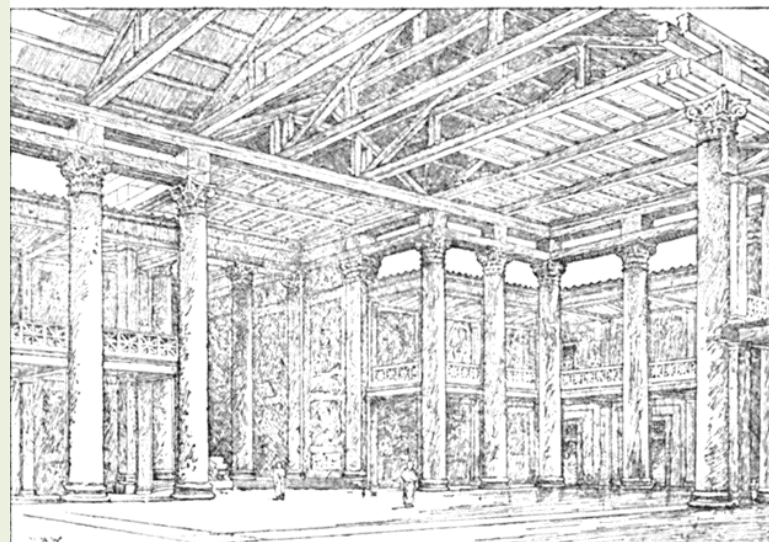
Querschnitte, a Rom: Basilica Ulpia, b Fano: Basilica des Vitruv

چپ:
کانسپت
اصلی
طرح و در
عین حال
تنوع نقشه
چند
بازلیکا

SCALE OF GREEK FEET
VITRUVIUS' BASILICA AT FANO

راست:
نقشه و
بازسازی
تصویری
بازلیکای
ویتروویوس
در «فانو» با
سقف چوبی

آثار یادمانی در روم باستان

- رومیان دوره امپراتوری به یادبود پیروزی‌ها و افتخارات امپراتوران، در شهر رُم طاق نصرت‌ها و میل‌های یادبودی را می‌ساختند و با نوشتن کتیبه‌ها و حجاری نقوشی بر آنها به روایت موضوع افتخارآمیزشان می‌پرداختند. این یادمان‌ها بازتاب روحیه یک جامعه جنگجو و بیانی است از تفاوت فرهنگی با یونان که مردمی تجارت پیشه بودند.

طاق نصرت کنستانتین ، رم

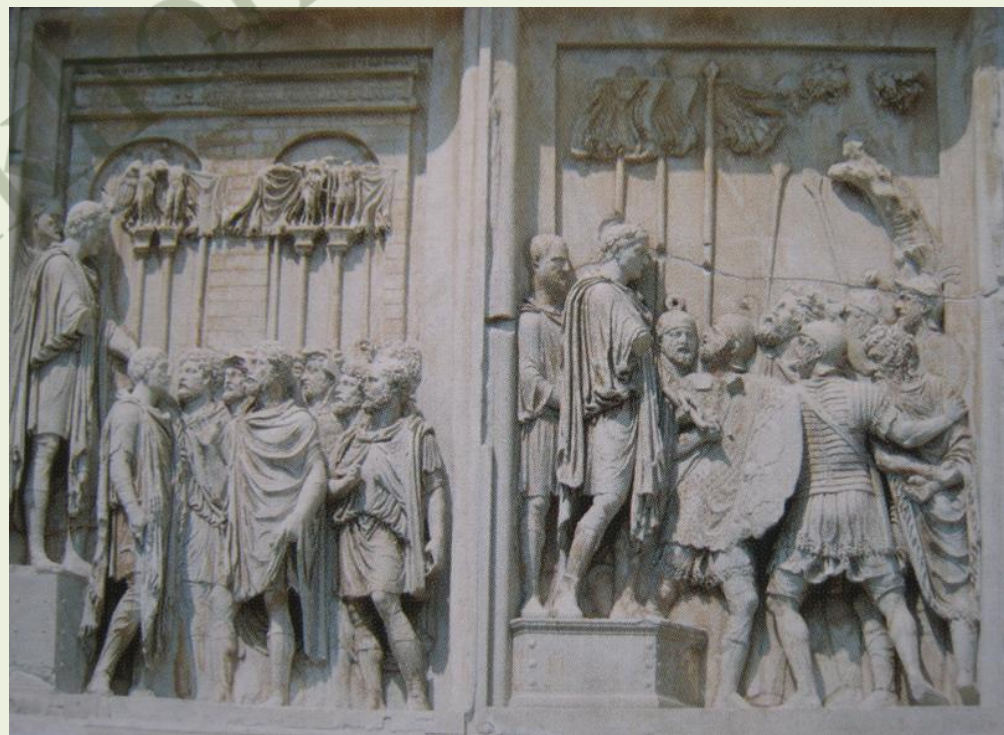
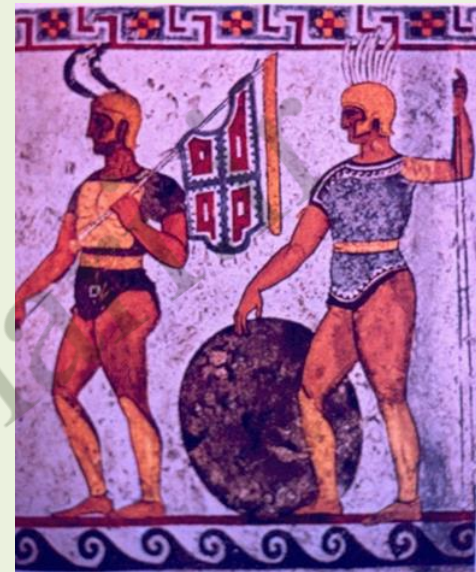

طاق نصرت‌ها
برخی یک دهانه و برخی
سه دهانه دارند.

نقوش و حجاری‌ها نماد نظامی‌گری
رومیان است.

میل «تراژان» یا «ترایانوس»
و طاق نصرت «کنستانتین»
در شهر رم

بازار سرپوشیده و دو طبقه تراژان (ترایانوس) در رم

تزئینات در معماری روم

- «فرسک» (Fresco) یا نقاشی دیواری: نقاشی روی گچ با رنگ‌های آمیخته با صمغ بوده است.
- حجاری: از نوع فیگوراتیو یا انتزاعی و در نمای بناها اجرا می‌شده است.
- موزاییک: عمدتاً به عنوان کف‌سازی و بعضاً به عنوان دیوارنگاره در داخل بنا کار می‌شده است.
- سنگ پلاک نما: بناهای رومی به علت استفاده از «بتن رومی» نیاز به نماسازی داشته‌اند که عمدتاً از سنگ پلاک (با ضخامت‌های نازک در مقیاس آنزمان حدود ۷ سانتیمتر) در نماهای بیرونی و درونی بنا استفاده می‌شده و در بعضی بناها نمای آجری هم کار می‌شده است.
- منبت کاری با سنگ: در جداره‌های داخلی و نیز کف‌سازی از پلاک‌های سنگ مرمر رنگین که دردل هم کار گذاشته شده و نقش ایجاد می‌کرده‌اند استفاده می‌شده، مانند کف‌سازی و جداره‌های داخلی پانتئون.

دیوارنگاره به صورت حجاری موضوعی

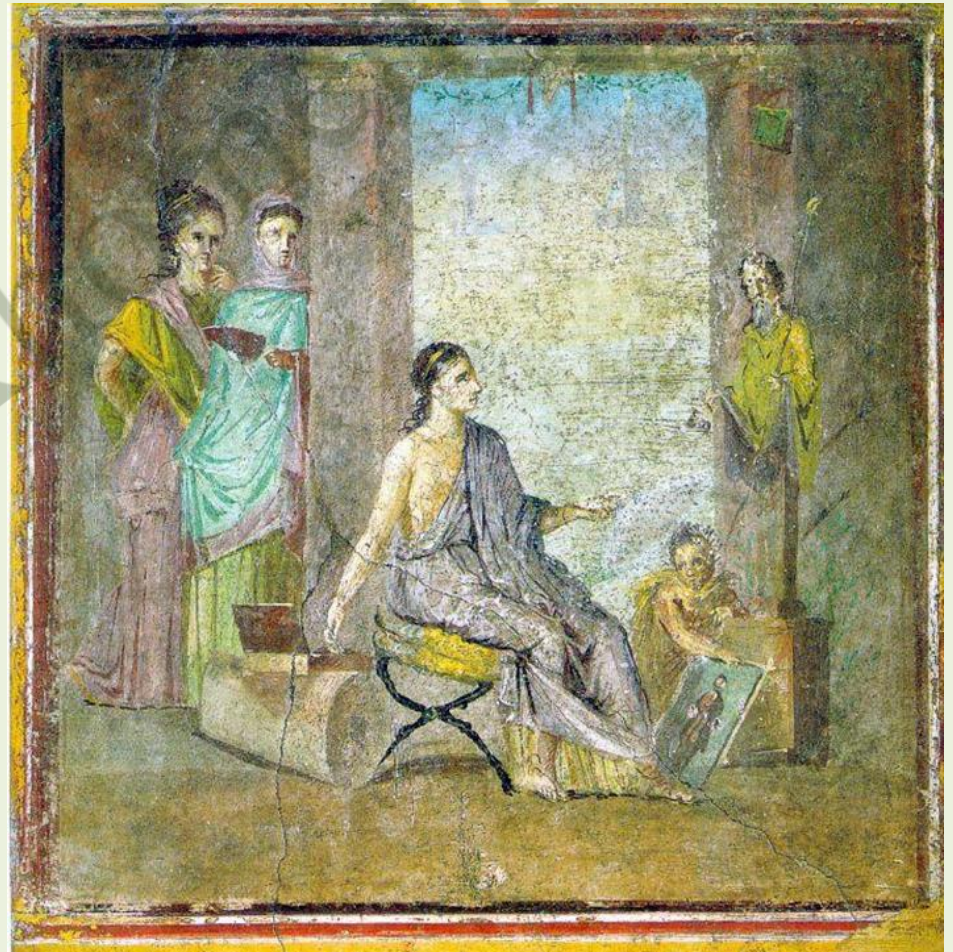
صحنه مراسم قربانی کردن گاو (احتمالاً مربوط به آیین میترائیسم) حجاری روایی

حجاری‌های تزئینی و
روایی روی جداره جانبی
طاق نصرت رومی

دیوارنگاره‌ها موضوعی از نوع نقاشی «فرسک» Fresco

نقاشی‌های دیواری از خانه‌های پمپئی: سمت راست آتلیه یک نقاش و سمت چپ منظره‌نگاری است.

موزائیک

یک هنر تزئینی - موضوعی، در خدمت معماری یونانی، رومی تا بیزانس

ریشه این هنر در یونان باستان و دوره هلنیستیک به عنوان دیوار نگاره یا کفپوش بوده است و تداوم آن را در دوره روم باستان داریم و سپس در صدر مسیحیت و نهایتاً در دوره بیزانس به اوج شکوفایی می‌رسد.

راست: نمونه موزائیک کفپوش چپ: نمونه موزائیک دیوارنگاره

نمونه‌هاک برجسته از موزاییک هاک هلنیستی یونان

میراث موزاییک کاری یونانی را رومیان بسط می دهند

بالا: جزئیات صورت طبیعی
ببر بخشی از موزاییکی که
تخریب شده است.

پایین: موزاییک از صورت
خدایان یونانی - رومی

دیوارنگارهء موزاییک Mosaic

راست: نقشی روایی چپ: تک چهرهٔ یکی از خدایان

کفپوش
موزایک
دوره
امپراتوری
روم

پایان بخش سوم از معماری روم باستان

www.tarikhomemari.ir